नेपाल सरकार
शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय
सिंह दरवार, काठमाडौ

सूचनाको हक सम्वन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिम प्रकाशित विवरण

आ.व. २०७२/०७३ (२०७२ श्रावण देखि २०७२ असोज सम्म- ३ महिना)

१. निकायको स्वरूप र प्रकृति

नेपाल सरकार र नेकपा (माओवादी) बीच २०६३ साल मङ्सिर ५ गते विस्तृत शान्ति सम्झौता सम्पन्न भएपछि सम्झौताले निर्देश गरेबमोजिम द्वन्द्वका नकारात्मक प्रभावहरूलाई न्यून गर्ने, द्वन्द्वपीडितहरुलाई तत्काल राहत प्रदान गर्ने, पुनर्निर्माण र पुनःस्थापन गरी सामाजिक एकीकरणका माध्यमबाट समाजमा रहेका अवरोधहरुलाई न्यून गर्दै मुलुकमा दिगो शान्ति कायम गर्नुका साथै सो सम्झौताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी शान्ति प्रक्रियालाई तार्किक निष्कर्षमा पुऱ्याउने गहन जिम्मेबारी शान्ति सचिवालयबाट भन्दा एउटा छुट्टै मन्त्रालयबाट निर्वाह गर्दा बढी उपयोगी र प्रभावकारी हुने देखी नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०६३/१२/१८ को निर्णयानुसार तत्कालीन शान्ति सचिवालय खारेज गरी शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको गठन भएको हो ।

- २०५२ फागुन १ गते, सशस्त्र द्वन्द्वको शुरुवात ।
- छ वर्षको अन्तराल पश्चात २०५८ सालमा वार्ताको प्रारम्भ ।
- २०५९ फागुन ८ गते गठन भएको कार्यदलले शान्ति समन्वय तथा व्यवस्थापन केन्द्र स्थापनाका लागि सिफारिश ।
- २०६०।२।२९ मा शान्ति वार्ता समन्वय सचिवालयको स्थापना ।
- २०६१।४।२८ मा प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा उच्चस्तरीय शान्ति समिति गठन ।
- २०६१।५।२९ मा मुख्य सचिवको नेतृत्वमा शान्ति समिति सचिवालयको स्थापना ।
- २०६१।७।३ गतेको निर्णयले उच्चस्तरीय शान्ति समितिको सचिवालयको नाम शान्ति सचिवालय तोकिएको ।
- २०६३ मंसीर ५ गते विस्तृत शान्ति सम्झौता सम्पन्न ।
- २०६३।१२।१८ मा शान्ति सचिवालय खारेजी र शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको स्थापना ।

२. निकायको काम कर्तब्य र अधिकार

मिति २०६९/२/५ गते नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०६९ अनुसार शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयले देहायका विषयहरुमा काम गर्ने गरी क्षेत्राधिकार निर्धारण गरिएको छ :

- शान्ति स्थापना, द्वन्द्व व्यवस्थापन तथा विकास र द्वन्द्वबाट क्षति भएका भौतिक संरचनाको पुनर्निर्माणका लागि तत्कालीन र दीर्घकालीन नीति, रणनीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन; द्वन्द्वपीडित क्षेत्रको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको नीति, रणनीति र कार्यक्रम;
- विस्तृत शान्ति सम्झौतालगायतका अन्य सम्झौता, सहमति र निर्णयको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन;
- दिगो शान्ति कायम गर्न आवश्यक संस्थागत, प्रक्रियागत तथा प्राविधिक विषय;
- शान्ति स्थापना तथा द्वन्द्व व्यवस्थापनसम्बन्धी अध्ययन, विश्लेषण तथा अनुभवको आदान-प्रदान;
- द्वन्द्वबाट पीडित तथा विस्थापित व्यक्तिको राहत, आर्थिक सहायता तथा पुनःस्थापन;
- द्वन्द्व-संवेदनशील प्रणालीबारे अध्ययन तथा अनुसन्धान;
- शान्ति स्थापना तथा द्वन्द्वको व्यवस्थापनसम्बन्धी सूचना, अध्ययन सामग्री र अध्ययन प्रतिवेदनको अभिलेख केन्द्र तथा शान्ति र द्वन्द्व व्यवस्थापनको प्राविधिक स्रोतकेन्द्रसम्बन्धी;
- शान्ति प्रक्रिया र द्वन्द्वको सङ्क्रमणकालीन व्यवस्थापन;

- द्वन्द्वको कारणबाट क्षति भएका भौतिक संरचनाको पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापनाको योजना तर्जुमा , कार्यान्वयन तथा क्षेत्रगत निकायसँगको समन्वय;
- शान्ति कोषबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको सञ्चालन र अनुगमन;
- माओवादी सेनाका लडाकुको शिविर व्यवस्थापन र रेखदेख;
- शान्ति स्थापना र द्वन्द्व व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित सरकारी, गैरसरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ-संस्थाको सम्पर्क;
- सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग;
- बेपत्तासम्बन्धी छानबिन आयोग;शान्ति तथा पुनःस्थापनासम्बन्धी परामर्श समिति;
- शान्ति प्रक्रियासम्बन्धी उच्चस्तरीय अनुगमन समिति;
- स्थानीय शान्ति समिति ।

३। कार्यक्रम आयोजनाको विवरण

- शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय
- शान्ति कोष
- पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम
- भौतिक पूर्वाधार पुनर्निर्माण
- राहत तथा पुनर्स्थापन
- शान्ति प्रकृया सहयोग आयोजना
- स्थानीय शान्ति समिति
- द्वन्द्व प्रभावित क्षेत्र विशेष कार्यक्रम
- शान्तिका लागि विकास कार्यक्रम
- शिविर व्यवस्थापन
- अन्य महत्वपूर्ण विविध क्रियाकलप तथा उपलब्धिहरु

४. निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

मन्त्रालयलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले व्यवस्था गर्दछ | हाल मन्त्रालयमा ९२ जना कर्मचारीहरु छन |

स्वीकृत कर्मचारी दरवन्दी संख्या ९३ जना

स्थायी कर्मचारी संख्या ६७ जना

करार सेवाका कर्मचारी २६ जना

जम्मा कर्मचारी संख्या ९३.जना

मन्त्रालयको संगठानिक चार्ट अनुसूची १ मा संलग्न छ |

कार्य विवरण अनुसार, यस मन्त्रालयमा निम्न बमोजिमका महाशाखा र शाखाहरु रहेका छन |

प्रशासन योजना तथा वैदेशिक समन्यव महाशाखा :

- मन्त्रालयको प्रशासनिक, सांगठनिक तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी संपूर्ण कार्यहरु गर्ने,
- द्वन्द्व संवेदनशील योजना र द्वन्द्व संवेदनशील बजेट तर्जुमा गर्न राष्ट्रिय योजना आयोग, अर्थ मन्त्रालय तथा अन्य केन्द्रीय निकायहरुसँग समन्वय गर्ने,
- शान्ति निर्माण तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन सम्बन्धमा विभिन्न मन्त्रालय एवं निकायहरुका शान्ति सम्पर्क व्यक्ति/विन्दु (Peace Focal Persons\Points) सँग समन्वय गर्ने र उनिहरुको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको सम्पर्क बिन्दु तथा प्रवक्ताको रुपमा कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरुको आवधिक समीक्षा र नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्य महाशाखाहरुमा किटानी व्यवस्था भएको बाहेकका अन्य कार्यहरु गर्ने गराउने ।

कानुन तथा संचार महाशाखा

- प्रचलित कानून, सम्झौता तथा सहमतिले तय गरे बमोजिमका शान्ति संयन्त्रहरुको लागि आवश्यक कानून मस्यौदा गर्ने,

- मानव अधिकारको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरु गर्ने,
- विभिन्न मानव अधिकार संघ संगठनहरुबाट प्राप्त सुझाव, सिफारिस एवं प्रतिवेदनहरुको कार्यान्वयन गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने,
- शान्ति संयन्त्रहरुबाट प्राप्त हुने सुझावहरु र नेपाल स्थित संयुक्त राष्ट्र संघीय मानव अधिकार उच्चायुक्तको कार्यालय तथा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट प्राप्त सुझाव, सिफारिश र प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने विषयमा कानूनी राय दिने,
- मन्त्रालयको Web Site अध्यावधिक गर्ने,
- मन्त्रालयको सूचना प्रविधि व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने,

शान्ति संयन्त्र समन्वय महाशाखा

- शान्ति प्रक्रियालाई दीगो र स्थायी बनाउन गठन गरिने विभिन्न आयोग, समिति बीच समन्वय गर्ने ।
- गठन गरिएका आयोग एवं समितिहरुको लागि आबश्यक साधन स्रोत एवं जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने,
- दिगो शान्ति कायम गर्न आवश्यक संस्थागत, प्रक्रियागत एवं प्राविधिक कार्यहरु गर्ने,
- शान्ति संयन्त्रहरुबाट प्राप्त सम्बन्धित राय सुझाव कार्यान्वयन गर्ने,
- मातहतका शाखाहरुको तोकिए बमोजिमको प्रशासनिक कार्यहरु गर्ने,

राहत तथा पुनस्थापना महाशाखा

- द्वन्द्वबाट पीडित, विस्थापित तथा द्वन्द्वबाट प्रत्यक्ष रुपमा प्रभावित भएकाहरुको पुनःस्थापन सम्बन्धी नीति, रणनीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- द्वन्द्वपीडित तथा द्वन्द्व प्रभावित व्यक्ति-परिवारको आवश्यकताको पहिचान र सो सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने, गराउने,
- द्वन्द्वपीडितहरुको क्षमता विकासको लागि सीप विकास सम्बन्धि तालिम र आय-आर्जनका विविध कार्यक्रमहरुको तर्जूमा गरी कार्यान्वयनको कार्ययोजना तयार गर्ने गराउने ।
- जनआन्दोलनका पीडितहरु, बारुदी सुरुङको विष्फोट एवं विस्तृत शान्ति सम्झौता पश्चात घटित घटनाबाट पीडितहरुलाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने विषयहरु,
- जनआन्दोलन र द्वन्द्वका मृतक एवं घाइतेका आश्रितहरुलाई मासिक वृत्ति, आर्थिक सहायता र बालबालिकालाई छात्रवृत्ति एवं अपहरणमा परेका व्यक्तिलाई आर्थिक सहायता सम्बन्धी विषय,
- पीडितहरुलाई कानूनी सहायता, घाइते एवं अपांगहरुको उपचार उनिहरुको सुरक्षार्थ आवश्यक समन्वय, मार्गदर्शन र सहयोग सम्बन्धी कार्यक्रम र कार्ययोजना,
- मातहत शाखाका कर्मचारीहरुको तोकिए बमोजिमका प्रशासनिक कार्यहरु गर्ने ।

द्वन्द ब्यबस्थापन महाशाखा

- द्वन्द्व व्यवस्थापनसम्बन्धी अध्ययन, विश्लेषण गर्ने तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन नीति तयार गर्ने र सो नीति अन्तर्गत रही मन्त्रालयहरुको लागि द्वन्द्व व्यवस्थापनसम्बन्धी क्षेत्रगत राष्ट्रिय नीति तयार गर्न सहयोग गर्ने र नीति कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने,
- द्वन्द्वरत पक्षहरुसंग शान्ति वार्ता सञ्चालनमा वार्ताटोली वा वार्ताकारलाई सहयोग तथा समन्वय गर्ने,
- शान्ति वार्ता प्रकृया र वार्ता कार्यको अभिलेख राख्ने,
- शान्ति प्रकृया र द्वन्द्वको संक्रमणकालिन व्यवस्थापन
- शान्ति प्रकृया तथा द्वन्द्व व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संघ सस्थासंग सम्पर्क गर्ने,
- बारुदी सुरुङ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली स्थापना तथा संचालनको व्यवस्था गर्ने ।
- बारुदी सुरुङ व्यवस्थापनको कार्यमा संलग्न विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरुसँग समन्वय गर्ने ।
- बारुदी सुरुङ व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको अनुगमन, मूल्यांकन तथा प्रतिवेदनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।

पुर्वाधार पुनर्निर्माण महाशाखा

- द्वन्द्वका क्रममा क्षति भएका भौतिक एवं सामाजिक पूर्वाधार पुनर्निर्माण सम्बन्धि तत्कालिन तथा दीर्घकालि नीति, रणनीति एवं कार्यविधि तयार गर्ने गराउने ।
- भौतिक एवं सामाजिक पूर्वाधारहरुको पुनर्निर्माणका लागि बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृत गराउने ।
- कार्यक्रमहरुको अनुगमन गरी मूल्यांकन गर्ने गराउने ।
- मातहत शाखाहरुको तोकिए बमोजिमका प्रशासनिक कार्यहरु गर्ने ।

४. निकायबाट प्रदान गरिने सेवा

- श्रृजनशील द्वन्द्व व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्या उनु ।
- दिगो शान्तिको लागि छलफल, गोष्ठी तथा अर्न्तक्रिया र तालिम संचालन गर्नु ।
- शान्ति प्रक्रियामा देशका सम्बद्ध सबै पक्षको समर्थन र सहभागिता जुटाउन सहयोग पुर्याउनु ।
- शान्तिको पक्षमा अन्तराष्ट्रिय सहयोग र समर्थन जुटाउनु ।
- शान्ति बहाली गर्न सरकारले गरेका निर्णयहरुको कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्या उनु ।
- द्वन्द्व व्यवस्थापन, राहत, पुनर्स्थापन र पुनर्निर्माणको कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयनमा भूमिका खेल्नु ।
- शान्ति र सहमतिको वातावरण सिर्जना गर्न अवलम्बन गर्नु पर्ने नीति तथा रणनीतिहरु बारे अध्ययन गरी राय सुझाव पेश गर्नु

५. सेवा प्रदान गर्ने निकायको महाशाखा/शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

a. **प्रशासन योजना तथा वैदेशिक समन्वय महाशाखा**
   - महाशाखा प्रमुख सह सचिव श्री मुकुन्द प्रसाद पौड्याल
   - प्रशासन शाखा प्रमुख उप सचिव श्री देव बहादुर अधिकारी
   - योजना तथा कार्यक्रम शाखा प्रमुख उप सचिव श्री दुर्गाप्रसाद भुर्तेल
   - वैदेशिक सहयोग समन्वय शाखा प्रमुख उप सचिव श्री बुद्ध बहादुर गुरुङ
   - आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख उप सचिव
   - अनुगमन तथा मुल्यांकन शाखा प्रमुख उप सचिव श्री प्रकाश आचार्य

b. **राहत तथा पुनस्थापन महाशाखा**
   - महाशाखा प्रमुख सह सचिव पद रिक्त रेहको र अर्को व्यवस्था नभए सम्मको लागि सह सचिव लक्ष्मी कुमारी बस्नेत तोकिनु भएको
   - राहत तथा तथ्यांक शाखा प्रमुख उप सचिव विश्वराज न्यौपाने
   - पुनस्थापन शाखा उप सचिव

c. **कानुन तथा संचार महाशाखा**
   - महाशाखा प्रमुख सह सचिव (कानुन) ऋषि राजभण्डारी
   - कानुन तथा मानव अधिकार शाखा प्रमुख उप सचिव
   - सूचना संचार तथा जनसम्पर्क शाखा प्रमुख उप सचिव दामोदर भण्डारी

d. **शान्ति संयन्त्र समन्वय महाशाखा**
   - महाशाखा प्रमुख सह सचिव लक्ष्मी कुमारी बस्नेत
   - स्थानिय शान्ति समिति समन्वय शाखा उप सचिव
   - आयोग समिति समन्वय शाखा उपसचिव वेदराज फुयाल

e. **द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा**
   - महाशाखा प्रमुख सह सचिव लक्ष्मीशरण घिमिरे
   - द्वन्द विश्लेषण तथा नीति निर्माण शाखा प्रमुख उप सचिव कृष्ण बहादुर शाही
   - शान्ति प्रक्रिया समन्वय तथा अनुगमन शाखा प्रमुख उप सचिव देव बहादुर अधिकारी
   - बारुदी सुरुंग व्यवस्थापन शाखा प्रमुख उप सचिव प्रेम प्रसाद संजेल

f. **पूर्वाधार पुनर्निर्माण महाशाखा**
   - महाशाखा प्रमुख सह सचिव(प्रा) भिम प्रसाद उपाध्याय
   - भौतिक पूर्वाधार पुननिर्माण शाखा प्रमुख सि.डी.ई सुदिना कुइकेल
   - सामाजिक पूर्वाधार पुननिर्माण शाखा प्रमुख

g. **द्वन्द्वोत्तर शान्ति तथा पुनर्निर्माण परियोजना**
   - का.मु. परियोजना समन्वयकर्ता धुर्व प्रसाद पौडेल

h. राहत तथा पुनस्थापन इकाई

- निमित्त विभागीय प्रमुख हरिकृष्ण ज्ञवाली

i. नेपाल शान्ति कोष सचिवालय

- निर्देशक मुकुन्द प्रसाद पौड्याल

j. सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग को सचिवालय

- सचिव डा.नरेन्द्रमान श्रेष्ठ

k. वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोगको सचिवालय

- का.मु. सचिव महेश शर्मा पौडेल

६. उजुरी, निवेदन उपर निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

हेलो सरकार सम्पर्क व्यक्ति / सूचना अधिकारी श्री दामोदर भण्डारी

हेलो सरकार सम्पर्क सहायक व्यक्ति /सहायक सूचना अधिकारी श्री तेज बहादुर शाही

७. मन्त्रालयको नियमित कार्यक्रम तर्फ

- सशस्त्र द्वन्द्वबाट प्रभावित बालबालिकाको पुन:स्थापन एवं पुन:एकीकरणको लागि राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०७० नेपाल सरकार, (मन्त्रिपरिषद्) बाट मिति २०६७ पुष १४ गते स्वीकृत भई सोको कार्यविधि समेत मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको ।
- संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयनको लागि स्वीकृत राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न स्वीकृत १० बटा आयोजनाहरु मध्ये ३ वटा सम्पन्न भएको र ७ वटा आयोजनाहरु सञ्चालनमा रहेका ।
- संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को स्थानीयकरणको सिलसिलामा ५९ जिल्लामा अन्तरक्रिया कार्यक्रम एवं अनुगमन भएको ।
- शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको स्थापना पश्चात् विभिन्न २१ सशस्त्र समूहहरु समेत ५७ वटा आन्दोलनरत तथा असन्तुष्ट समूहहरुसँग वार्ता भई सहमति कायम भएको, यी मध्ये केही समूहहरुले ३३८ थान भन्दा वढी हतियार नेपाल सरकारलाई बुझाएका ।
- शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको स्थापना पश्चात् नेपाल सरकार र विभिन्न ५७ वटा आन्दोलनरत⁄असन्तुष्ट पक्षहरुसँग भएका सहमति सम्झौताहरुको अध्ययन, विश्लेषण गरी कार्यान्वयनका लागि सिफारिस गर्न नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७१।३।२ को निर्णय बमोजिम पुनरावेदन अदालतका पूर्व मुख्य न्यायाधीश श्री केशव प्रसाद मैनालीको अध्यक्षतामा "शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको स्थापना पश्चात् भएका सहमति⁄सम्झौता कार्यान्वयन सिफारिस आयोग २०७१" गठन गरिएको । आयोगका पदाधिकारीहरु समेत सम्मीलित भई झापा, जनकपुर, नवलपरासी र कैलालीमा अन्तर्क्रिया समेत गरी प्राप्त सुझावहरु समावेस गरी मिति २०७१।५।१९ मा कार्यान्वयन सिफारिस प्रतिवेदन सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू समक्ष पेश गरिएको र सो प्रतिवेदन कार्यान्वयन क्रममा रहेको ।
- द्वन्द्व पीडित सेना प्रहरीको समस्या अध्ययन सम्बन्धमा द्वन्द्व ब्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन भई सिफारिस सहितको अध्ययन प्रतिवेदन मा. शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्री समक्ष पेश भई कार्यान्वयन प्रकृयाको लागि प्रधानमन्त्रीको कार्यालयमा प्रस्तुत भएको ।
- द्वन्द्वकालमा सुरक्षा निकायबाट विच्छ्याइएका ५३ स्थानका बारुदी सुरुङ्ग र ३४१ स्थानका Improvised Explosive Devices (IED) Field हरु नष्ट गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।
- संविधान निर्माणको क्रममा संविधानसभाको संवैधानिक राजनैतिक संवाद समिति अन्तर्गतको प्रारम्भिक वार्ता उपसमितिलाई सशस्त्र समूहहरुसँगको वार्तामा इलाम, जनकपुर, नेपालगञ्ज लगायतका स्थानहरुमा सहजीकरण गरिएको ।
- शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयबाट सम्पादित कामहरुको समीक्षा, भैरहेका नीति निर्देशिकाहरुको कार्यान्वय स्थितिबारे सुझाव संकलन र मन्त्रालयको समग्र कामको लेखाजोखा सहित सुझाव संकलन गर्न प्रमुख राजनीतिक दलका प्रमुख प्रतिनिधिहरु, द्वन्द्व पीडित महिलाका प्रतिनिधिहरु, स्थानीय शान्ति समितिका जिल्ला संयोजक र कार्यालय सचिव सहितको क्षेत्रीय शान्ति सम्मेलन डडेल्धुरा, नेपालगञ्ज, पोखरा, चितवन र धरानमा सम्पन्न गरिएको ।
- विगतमा द्वन्द्व प्रभावित ब्यक्ति, परिवार र संरचनाको लगत संकलन कार्यदलले पूरा गर्न बाँकी रहेका कार्यहरु सम्पन्न गर्न पाँचौ तथा अन्तिम कार्यदल श्री नर बहादुर पुन **निरज**को संयोजकत्वमा गठन भई आफ्नो प्रतिवेदन मा. मन्त्रीज्यू समक्ष पेश भई मन्त्रालयको कार्यसमूहबाट अध्ययन भैरहेको ।

- नयाँ संविधान निर्माणको क्रममा राजनीतिक सहमति जुटाउन सहजीकरणको लागि सर्वदलीय सम्मेलन आयोजना गरिएको ।
- नेपालको शान्ति प्रकृयामा हालसम्म भएका सम्झौता, सहमति, समझदारी, घोषणा र निर्णयहरुको संकलन पुस्तिका (बाह्र बुँदे समझदारी र विस्तृत शान्ति सम्झौता समेत) प्रकाशन गरिएको ।
- आ.व.०७१/०७२ मा भक्तपुर, पाल्पा र नवलपरासी जिल्लामा बारुदी सुरुङ्ग जोखिम शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । हालसम्म ५६ जिल्ला अन्तर्गत समुदायस्तरमा र ३२ जिल्लाका विद्यालयस्तरमा बारुदी सुरुङ्ग जोखिम शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।
- बारुदी सुरुङ्ग तथा विष्फोटक पदार्थ सम्बन्धी जोखिम शिक्षा तालिम निर्देशिका तयार गरिएको ।
- विगतमा बारुदी सुरुङ्ग तथा अन्य घरेलु निर्मित विस्फोटनजन्य पदार्थहरुको विस्फोटबाट मृत्यु, घाइते तथा अपाङ्ग भएका २० जिल्लाका माइन पीडित व्यक्तिहरुको तथ्यांक संकलन कार्य भएको ।
- द्वन्द्वका कारक तत्वहरुको पहिचान गर्न तनहुँ र कास्की जिल्लामा अध्ययनात्मक अन्तर्क्रिया तथा छलफल कार्यक्रम आयोजना गरी प्रतिवेदन तयार पारिएको ।
- आर्थिक वर्ष ०७१/०७२ सम्म कूल कायम भएको बेरुजु रु.४२,३३,३०,०००। मध्ये रु.१९,१०,१९,०००। फछ्र्यौट भई ४५.१२ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको र रु.३३,३८,०००। सम्परीक्षणको लागि पेश भएको ।
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम १० जना सूचना मागकर्तालाई सूचना उपलब्ध गराइएको ।
- Web Site अद्यावधिक गरी सूचनामैत्री बनाइएको ।
- हेलो सरकारको उजुरी गुनासो फछ्र्यौट शत प्रतिशत भएको ।
- मन्त्रालयको प्रवक्ता, सूचना अधिकारी र सहायक सूचना अधिकारी समेत तोकिएको ।
- पुनर्निर्माण, पुनःस्थापन एवं राहत वितरण कार्यको प्रभावकारी अनुगमनको लागि पाँचै विकास क्षेत्रमा मन्त्रालयका पाँच जना सहसचिवहरुको संयोजकत्वमा छुट्टा छुट्टै अनुगमन टोली गठन गरी अनुगमनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाइएको ।

शान्ति कोष

नेपाल सरकारको स्वामित्व र व्यवस्थापनमा वि.सं. २०६३, माघ (सन् २००७, जनवरी) मा नेपाल सरकार र दातृ निकायहरुको संयुक्त पहलमा विस्तृत शान्ति सम्झौता र अन्य शान्तिसम्बन्धी सम्झौताहरुको कार्यान्वयनका लागि प्राबिधिक तथा आर्थिक सहयोग पुऱ्याउने ध्येयले शान्ति कोषको स्थापना भएको हो । मूलतः शान्ति कोष (संचालन) नियमावली, २०६५ र Joint Financing Arrangement (JFA) को आधारमा यो कोष संचालन हुने गरेको छ । कोषको स्वीकृत नयाँ रणनीति (सन् २०१४ देखि २०१७ सम्म) अनुसार कोषको कार्यक्षेत्र चार वटा समूहहरु (clusters) मा विभाजित गरिएकोछः- १) द्वन्द्व प्रभावित व्यक्तिहरुलाई सहयोग २) सङ्क्रमणकालीन न्याय र मेलमिलाप ३) सुरक्षामा पहुँच ४) संविधानसभा, निर्वाचन र राष्ट्रिय तथा स्थानीय स्तरको शान्ति निर्माण कार्यमा सहयोग ।

कोषको संचालन संयन्त्र

यो कोष संचालनका लागि माथिल्लो संयन्त्रको रुपमा **शान्ति कोष संचालक समिति** रहेको छ जसको अध्यक्ष शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्री र सह-अध्यक्षमा अर्थ मन्त्री रहने व्यवस्था छ । सदस्यहरुमा राष्ट्रिय योजना आयोगका उपाध्यक्ष, संविधान सभामा प्रतिनिधित्व गर्ने मुख्य पाँच दलका प्रतिनिधि, गृह र अर्थ मन्त्रालयका सचिव रहेका छन् भने शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयका सचिव सदस्य सचिव रहने व्यवस्था छ । यस समितिमा दातृ निकायका प्रतिनिधि एवं अन्य विशेषज्ञलाई आमन्त्रित सदस्यको रुपमा राख्न सकिने व्यवस्था छ ।

संचालक समितिलाई प्राविधिक रुपमा सहयोग गर्न शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयका सचिवको अध्यक्षतामा प्राविधिक समिति रहेको छ भने परियोजनाहरुको अवधारणा तय गर्नका लागि मूल कार्य समूह (Core Cluster) रहेको छ ।

परियोजनाहरुको विस्तृत विवरण अध्ययन गरी स्वीकृतिका लागि प्राविधिक समितिसमक्ष सिफरिश गर्न क्षेत्रगत कार्य समूह (Sectoral Cluster) को व्यवस्था गरिएको छ भने दैनिक कार्य सम्पादन गर्न शान्ति कोष सचिवालय रहेको छ । यसको साथै सरकार र दातृ समुदायबीचको सम्वाद र सहकार्यको लागि संयुक्त बैठक (GoN-DG Meeting) बस्ने गरिएकोछ ।

मुख्य उपलब्धि

शान्ति कोषबाट शान्ति प्रक्रियालाई सहयोग गर्ने क्रममा विभिन्न उपलब्धिहरु हासिल भएका छन् । माओवादी लडाकूको समायोजन, संविधान सभाको निर्वाचनहरु, द्वन्द्वको क्रममा क्षति भएका प्रहरी चौकीहरुको पुनर्निर्माण, संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव १३२५ र १८२० सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन जस्ता क्षेत्रमा भएका उपलब्धिहरु उल्लेखनीय छन् जसको छोटकरी विवरण तल उल्लेख गरीएको छ ।

(क) माओवादी लडाकूको समायोजन

शिविर व्यवस्थापन तथा माओवादी लडाकूको समायोजन क्लस्टर अन्तर्गत २२ वटा आयोजना संचालन गरिएकोमा २१ वटा सम्पन्न भई बाँकी १ वटा पनि सम्पन्न हुने अवस्थामा छ । माओवादी सेनाका लडाकूको समायोजन कार्य सम्पन्न भई सबै २८ वटा शिविरहरु बन्द भएका छन् । कूल १९,६०२ लडाकूहरुमध्ये प्रमाणिकरण पश्चात कायम रहेका १७,०५२ मध्ये १,४६० जना नेपाली सेनामा समायोजन भएका, ६ जना पुनस्थापन र १५,५८५ जनाले स्वेच्छिक अवकाश लिएका छन् ।

(ख) संविधान सभाको निर्वाचनहरु

निर्वाचन आयोगबाट सफलताकासाथ सम्पन्न दोस्रो संविधानसभाको निर्वाचनका लागि कोषबाट Next Constituent Assembly Election (NCAE) 2013, Operating Next Constituent Assembly Election (ONACE) 2013 र Support to Election Project (STEP) गरी तीनवटा आयोजना स्वीकृत गरिएको थियो जसमा करिब रु ४,५५,२६,१०,१६४.०६ खर्च भएको छ । यस अघिको संविधान सभा निर्वाचन र फोटो सहितको मतदाता नामावली संकलनको लागि पनि कोषले आर्थिक र प्राविधिक सहयोग गरेको थियो ।

(ग) द्वन्द्वको क्रममा क्षति भएका प्रहरी चौकीहरुको पुनर्निर्माण

नेपाल प्रहरीले कार्यान्वयन गरिरहेको प्रहरी इकाइ पुनर्निर्माण आयोजना अन्तर्गत पहिलो चरणको प्रहरी इकाइको पुनर्निर्माणमा १०० वटा प्रहरी इकाइहरुको पुनर्निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा लक्ष्य अनुसार नै प्रगति भएको छ । दोस्रो चरणमा ९३ वटा इकाइहरु पुनर्निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ९१ वटा निर्माण भई बाँकी निर्माण भइरहेको छ । तेस्रो चरणमा ९० बटा इकाइहरु निर्माण गर्ने क्रममा रहेको र ६१ वटा निर्माण सम्पन्न भइसकेका छन् । हालै स्वीकृत प्रभावकारी सेवा प्रवाह र प्रहरीको क्षमता अभिबृद्धिका लागि प्रहरी इकाई पुनर्निर्माण आयोजना को पहिलो चरणमा ४३ वटा प्रहरी इकाइहरु निर्माण

गर्ने लक्ष्य रहेकोमा अहिले इन्सेप्सन चरणमा रहेको छ ।

(घ) संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव १३२५ र १८२० सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं.१३२५ र १८२० को कार्यान्वयनको लागि स्वीकृत राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनार्थ १० वटा आयोजनामध्ये ३ वटा आयोजना सम्पन्न भई अहिले ७ वटा आयोजना संचालनमा रहेका छन । यी आयोजनाहरु अन्तर्गत अन्तर्क्रिया तथा अभिमुखीकरण, द्वन्द्वपीडित महिला तथा बालिकाका लागि सीपमुलक तालिम, सचेतनामुलक कार्यक्रम, क्षमता विकास कार्यक्रम लगायत राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सघाउ पुग्ने क्रियाकलापहरु संचालन गरिएका छन् । यसका लागि कूल ८४ करोड ४५ लाख वजेट स्वीकृत गरिएको छ ।

(ङ) दिगो शान्ति प्रवर्द्धनका लागि रेडियो तथा टिभि कार्यक्रम

दिगो शान्ति प्रवर्द्धनार्थ रेडियो नेपालबाट प्रथम चरणको आयोजना सम्पन्न भै दोस्रो चरणको र नेपाल टेलिभिजनबाट एक आयोजना संचालन भैरहेका छन् । रेडियो नेपालबाट शान्ति बहस, शान्तिको लागि रेडियो, रेडियो ड्रामा, शान्ति संवाद जस्ता कार्यक्रमहरु तथा नेपाल टेलिभिजनबाट टेलिसिरियल शान्ति, स्वागतम शान्ति, शान्ति हाजिरी जवाफ कार्यक्रम, शान्ति संगीतयात्रा जस्ता कार्यक्रमहरु संचालनमा रहेका छन् । हाल संचालन भैरहेका यी कार्यक्रमहरुका लागि करिब २० करोड बजेट छुट्याइएको छ ।

कोषद्वारा संचालित आयोजनाको विवरण

कोषले २०७२ असार मसान्तसम्ममा ६६ वटा आयोजनाहरु संचालन गरेको छ जसमध्ये २२ वटा संचालन भइरहेको अवस्थामा छन् भने ४४ वटा आयोजनाहरु सम्पन्न भइसकेका छन् । यसका लागि अहिलेसम्म जम्मा २३ अर्ब ७३ करोड रकम विनियोजन भएको छ ।

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र (क्लस्टर)	सम्पन्न भएका आयोजनाको संख्या	चालु आयोजनाको संख्या	कूल आयोजना	स्वीकृत बजेट (दश लाखमा)
१	शिविर व्यवस्थापन तथा माओवादी लडाकूको समायोजन	२१	१	२२	५५३९.८६६४८४
२	द्वन्द्व प्रभावित व्यक्ति तथा समुदाय	१	४	५	१२५४.६३१०७१
३	सुरक्षा तथा संक्रमणकालिन न्याय	४	१२	१६	४६८६.१७५५७२
४	संविधान सभा निर्वाचन तथा राष्ट्रिय तथा स्थानीय स्तरका शान्ति निर्माण पहल	१८	५	२३	१२१६३.४९७१५१
	जम्मा	४४	२२	६६	**२३६४४.१७०२७८**
५	प्राविधिक सहयोग (टि सि पूल)				९४.१३२५
					२३७३८.३०२७७८

कोषमा योगदान गर्ने दातृ निकायहरु

विगतमा कोषमा नेपाल सरकार लगायत डेनमार्क, फिनल्याण्ड, नर्वे, स्वीट्जरल्याण्ड, बेलायत, जर्मनी, युरोपेली समुदाय, संयुक्त राज्य अमेरिका गरी आठ वटा दातृ निकायको सहयोग रहेकोमा हाल युरोपेली समुदाय र संयुक्त राज्य अमेरिका (USAID) गरी दुईवटा दातृ निकायहरुको सहयोग रहेको छ ।

कोष व्यवस्थापनका क्षेत्रमा सम्पन्न कार्यक्रमहरु

(क) कोषको रणनीति तर्जुमा, JFA संशोधन तथा कोषको नियमावली संशोधन

- विगत सात बर्षमा कोषले थुप्रै उपलब्धि हासिल गरेको सन्दर्भमा अब भविष्यमा कोषको कामलाई योजनाबद्ध किसिमले अझ प्रभावकारी बनाउने ध्येयले नेपाल सरकार र दातृ निकायहरु वीच नयाँ संयुक्त वित्तिय व्यवस्थापन (Joint Financial Arrangement) सम्झौता सम्पन्न भएकोछ ।
- विभिन्न राजनीतिक दल, दातृ निकाय, कार्यान्वयन निकाय लगायत सम्पूर्ण साझेदारहरुका प्रतिनिधिहरुसँग अन्तरक्रिया तथा अभिमत सर्वेक्षण गरिए पश्चात लामो समयपछि शान्ति कोषको नयाँ रणनीति (२०१४ -२०१७), शान्ति कोष संचालक समितिको १७ औं बैठकबाट स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आएको छ ।
- शान्तिकोष (संचालन) नियमावली, २०६५ को दोश्रो संशोधन शान्तिकोष (संचालन) नियमावली, २०७२ नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट स्वीकृत भई मिति २०७२।४।२५ को नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन भइसकेको छ । राजपत्रमा प्रकाशन भए पश्चात् मूल नियमावलीमा पनि आवश्यक संशोधन गरी प्रकाशन गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

नयाँ आयोजना स्वीकृतः

नेपाल सरकार शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय र शान्ति कोष सचिवालयवीच मिति २०७२।३।६ मा Provision of Psychosocial counselling and Support Services to Conflict Affected Persons in Nepal र मिति २०७२।३।३० मा Conflict Transformation and Peacebuilding Through Constitution making सम्बन्धी आयोजनाहरुको सम्झौता सम्पन्न गरिएको छ ।

- नयाँ JFA र रणनीति अनुसार नयाँ आयोजनाहरुको लागि अवधारणापत्रहरु प्राप्त भइरहेकोमा धरानस्थित B.P. Koirala Institute of Health Science बाट प्रस्तावित "Operation of Rehabilitation Centre in BPKIHS, Dharan" आयोजनासँग सम्बन्धित अवधारणापत्र स्वीकृत भई आयोजनाको विस्तृत दस्तावेज तयार गर्ने क्रममा रहेको छ । त्यसै गरी महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको केन्द्रीय बाल कल्याण समितिबाट प्रस्तावित Project for the Rehabilitation and Reintegration of Children Affected by Armed Conflict आयोजनाको विस्तृत आयोजनाको मस्यौदा दस्तावेज प्राप्त भएकोमा छलफल पश्चात् Sectoral Cluster मा पेश हुने क्रममा रहेको छ ।

(ख) आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

कोषको प्रभावकारी कार्यक्रम र शान्ति कोष सचिवालयको दक्षतापूर्ण व्यवस्थापनका लागि युरोपियन युनियन र USAID ले प्राविधिक सल्लाहकार एवं परामर्शदाताहरु मार्फत प्राविधिक र आर्थिक सहयोग पुऱ्याइरहेका छन । सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण, संचार र क्षमता अभिबृद्धि जस्ता क्षेत्रहरुलाई आधार मानी यस्तो सहयोग परिचालन गरिएको छ । यसका साथै शान्ति कोषको प्रभावकारी कार्य सम्पादनका लागि USAID र EU बाट प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त भइरहेको छ ।

४.३. पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम

(क) भौतिक पूर्वाधार पुनर्निर्माण

उपलब्ध श्रोत तथा साधनको व्यवस्थित रुपमा परिचालन गराइ द्वन्द्ववाट प्रभावित/क्षतिग्रस्त भौतिक पूर्वाधारहरुको पुनर्निर्माण गर्दै गम्भीर रुपमा प्रभावित सामाजिक परिवेशलाई सामान्य बनाउदै स्थानीय स्तरमा सेवा प्रवाह सुचारु गराइ दिगो शान्ति र राहतको अनुभुति दिलाउने यस कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ।

आ व ०६३/०६४ देखी सुरु भएको यस पुनर्निर्माणको कार्यलाई व्यवस्थीत रुपमा संचालन गर्न २०६५/१०/१५ मा यस सम्बन्धी कार्यविधि स्वीकृत भएको छ।

यस कार्यक्रमलाई जिल्लास्तरमा प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गराउन प्रमुख जिल्ला अधिकारी ज्यूको संयोजकत्वमा प्रत्येक जिल्लामा एक जिल्ला पुनर्निमाण समिति गठन गरिएको छ। कार्यक्रमको अनुगमन गर्न शान्ति तथा पुनर्निमाण मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा मंत्रालयमा एक केन्द्रिय निर्देशन तथा अनुगमन समिति गठन गरिएको छ। यस कार्यक्रम अर्न्तगत सरकारी कार्यालय भवन, स्थानीय निकायका भवन, विद्यालय भवन, वाल मन्दिर, सेवा केन्द्र भवन, सामुदायिक भवन, खानेपानी, सिंचाइ, बाटो, पुल, पुलेसा, लघु जलविधुत, नमुना वस्ती, शहिद पार्क, स्मारक, मठ, मन्दिर, ऐतिहासिक संरचना लगायत मंत्रालयले तत्काल पुनर्निर्माण गर्न उपयुक्त ठानेका संरचनाहरु पुनर्निर्माण गरिन्छ।

यस कार्यक्रम अन्तरगत स्वीकृत आयोजनाहरु निम्न निकायहरु मार्फत कार्यान्वयन भै रहेका छन् :

(क) द्वन्द्वोत्तर शान्ति तथा पुनर्निर्माण परियोजना
(ख) स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग
(ग) शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग

आ व २०६९/०७० सम्म पुनर्निर्माण गर्न माग भएका आयोजनाको विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

सि नं	विवरण	संख्या	अनुमानित कुल लागत रु हजारमा
१	विद्यालय भवन, बालमन्दिर	२१४९	५९७९६२३
२	गा.वि.स. भवन	२०७२	४४००७६७
३	सदरमुकामस्थित सरकारी कार्यालयहरु	९८६	५७२२८४८
४	इलाकास्तरीय सरकारी कार्यालयहरु	१०४७	१८३१०४९
५	जि वि स, न पा तथा जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	१३०	४६८२४८५

६	झो. पु.	१०१	२१२७८१
७	अन्य	२२२३	१२२४३९२८
८	पार्क स्मारक नमुनावस्ती, प्रवेश द्वार, शालिक	२०८	१२७६०३५
	जम्मा	**८९१६**	**३६३४९५१६**

आ व ०७१/७२ सम्ममा **सम्पन्न** भएका भौतिक संरचनाहरुको विवरण निम्नानुसार छ :

सि नं	**विवरण**	**सम्पन्न संख्या**	**खर्च रु हजारमा**
१	विद्यालय भवन, बालमन्दिर	९८९	१९६३३६२
२	गा वि स भवन	७४१	२११३८२९
३	सदरमुकामस्थित सरकारी कार्यालयहरु	४३९	२५४४१४९
४	इलाकास्तरीय सरकारी कार्यालयहरु	२९२	४८५०९५
५	जि वि स, न पा तथा जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	६७	४४३९१८
६	झो. पु.	११	१६१३२
७	अन्य	१८८	४२६७१४
८	पार्क स्मारक नमुनावस्ती, प्रवेश द्वार, शालिक	६३	८३१८६७
	जम्मा	**२७९०**	**८८२५०६६**

पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रमका लागि आ व ०७२/७३ का लागि रु १ अर्ब ३२ करोड ८७ लाख ५० हजार वजेट विनियोजन भएको छ।

(ख) राहत तथा पुनर्स्थापन

- सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा मृत्युवरण गरेका, वेपत्ता पारिएका, सम्पत्ति क्षति, घाईते/अपाङ्ग, अपहरणमा परेका, टुहुरा बालबालिकालाई राहत/आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने काम नेपाल सरकारबाट स्वीकृत कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्डको आधारमा मन्त्रालय अन्तर्गत राहत तथा पुनस्थापन इकाईबाट हुँदै आएको छ । यसै गरी ऐतिहासिक जनआन्दोलनका सहिद परिवार तथा घाईतेहरुलाई मासिक जीवन निर्वाह वृत्ति, निजका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति, टुहुरा बालबालिकालाई आर्थिक सहायता प्रदान हुँदै आएको छ। राष्ट्रिय मानवाअधिकार आयोगको सिफारिस तथा विस्तृत शान्ति सम्झौता पश्चातका घटनामा परि मृत्यु भएका व्यक्तिका हकदारलाई राहत/आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने काम पनि यस इकाईबाट हुँदै आएको छ। राहत तथा पुनस्थापन इकाईको म्याद २०७२ पौष मसान्तसम्म थप गरिएको छ।

आ.व. २०७१/०७२ सम्मको राहत वितरण सम्वन्धि विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

सि.नं.	द्वन्द्वपीडित/राहतको प्रकार	कुल सङ्ख्या	शुरुदेखि हालसम्म राहत प्राप्त गर्ने व्यक्तिको सङ्ख्या र प्रदान गरिएको रकम (रु. हजारमा)		कैफियत
			सङ्ख्या	रकम	
१	मृतकका हकदारलाई राहत (रु. १ लाख)	१७८८६	१४४११	१४४०९००	
२	सर्वसाधारण मृतकका एकल महिला (रु. २५ हजारका दरले)	९०००	४६४९	११६२२५	
३	बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका हकदारलाई राहत (रु. १ लाखका दरले)	१५३०	१५३७	१५३७००	
४	विस्थापित भएकालाई आर्थिक सहायता	७९५७१	२५०००	२४०१४४	
५	व्यक्तिगत सम्पत्ति क्षति भएकालाई आर्थिक सहायता	१७४८४	९२६४	३४०९७७.१	
६	अङ्गभङ्ग अपाङ्ग भएकाहरुलाई आर्थिक सहायता	८१९१	८२४२	४८१ ८९४	
७	अपहरणमा परेका व्यक्तिलाई राहत (रु. २५ हजारका दरले)	३१४२	३१६१	७९०२५	
८	जनआन्दोलनका सहिदका परिवारलाई मासिक भत्ता	२६	२६	१३४४५.४	नियमित
९	जनआन्दोलनका घाइते (५०%) मासिक वृत्ति	३०	३०	१२९३९.४	नियमित
१०	जनआन्दोलनका घाइतेहरुका सन्तानलाई छात्रवृत्ति	३८	३८	३५४६	नियमित
११	ऐतिहासिक जनआन्दोलनका घाइतेलाई राहत	३९८४	३२१६	४०६४७	
१२	५१ प्रतिशतभन्दा माथि अङ्गभङ्ग भएकालाई जीवन निर्वाह भत्ता	७४४	७४४	२११२५२.४	नियमित
१३	आमाबाबु दुवै गुमाएका टुहुरा बालबालिकालाई राहत	६२०	६२०	१२६६७०	नियमित
१४	शान्ति सम्झौता पश्चातका घटनामा परी मृत्यु हुनेका हकदारलाई राहत	११०	५९	८८५०	
१५	द्वन्द्वपीडितहरुको सीपमूलक तालिम	३२७	३२७	५२५०	
१६	**विशेष राहततर्फ :**				
(क)	मृतकका हकदारलाई आर्थिक सहायता रु. २ लाख थप (राहत इकाईबाट)	१२०००	१०८९०*	२१४३७९३	

(ख)	बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका हकदारलाई राहत (रु. १ लाखका दरले)	१५३०	१५३०	३०८६००	
(ग)	बेपत्ता पारिएका ब्यक्तिका पत्नीलाई थप आर्थिक सहायता रु. २५ हजारका दरले (एकमुष्ठ)	१०००	६५२	१६३००	
(घ)	रु.३ लाख प्राप्त गरेका मृतकका हकदारलाई थप रु.२ लाख आर्थिक सहायता दिइ रु.५ लाख पुऱ्याइएको	११५००	११३०२	२२६०४००	
(ङ)	३ लाख प्राप्त बेपत्ताका हकदारलाई थप रु.२ लाख आर्थिक सहायता दिई रु.५ लाख पुऱ्याइएको	१२००	११६२	२३२४००	
१७	मानवअधिकार आयोगको सिफारिस बमोजिम राहत		१०५	१४८१५	
१८	रोजगार/स्वरोजगार तालीम		१४७१८	६२८१७२	
			जम्मा	**८८७९९४५.३**	

* राहत तथा पुनःस्थापन कार्यक्रमबाट ८९३९ जना र शान्ति प्रकृया सहयोग आयोजनाबाट १८८२ जना ।

- नेपाल सरकार, (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०६९।११।४ को निर्णयानुसार सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा मृत्युवरण गरेका र बेपत्ता पारिएका व्यक्तिका नजिकका हकदारहरुलाई आर्थिक सहयोग स्वरुप हालसम्म प्राप्त गरेको रकममा रु. ५ लाख पुऱ्याउन आवश्यक पर्ने रकम अर्थ मन्त्रालयबाट बजेट व्यवस्था भई वितरण भएको ।

४.४. शान्ति प्रकृया सहयोग आयोजना

द्वन्द्वपीडित व्यक्ति तथा परिवारलाई पारदर्शी एवं उत्तरदायी रुपमा अन्तरिम राहत तथा पुनस्थापना सेवा उपलब्घ गराई नेपालको शान्ति प्रकृयालाई सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले बिश्व बैंकको ५० मिलियन अमेरिकी डलर अनुदान सहयोग(शंसोधित ३६.५० मिलियन अमेरिकी डलर) मा १९ सेप्टेम्बर २००८ बाट शुरु भई ३० जुन २०१४ मा सम्पन्न भएको छ । आयोजनाले बिश्व बैंकबाट सोधभर्ना हुने खर्च अन्तरगत कुल रु २ अर्ब ८० करोड खर्च गरी आयोजनाको कूल बित्तीय भारित प्रगति ९८ प्रतिशत हासिल गरेको छ । यस आयोजनाबाट सम्पादित मुख्य मुख्य कार्यहरु निम्न बमोजिम छन् :-

- सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा मृत्युवरण गरेका मृतकका नजिकका हकदारहरुलाई गत आ.व. २०७०/०७१ सम्ममा रु. १ लाखका दरले १४,३७५ जना, बिशेष राहत अन्तरगत बढिमा थप रु.२ लाखका दरले १८८२ जना र रु. २५ हजारका दरले ४६४० जना सर्बसाधारण मृतकका एकल महिलालाई एकमुष्ट एकपटक आर्थिक सहायता वितरण भएको ।
- कार्यदलको प्रतिवेदनमा नाम समावेश भएका आर्थिक सहायता प्राप्त गर्न बाँकी मृतकका नजिकका हकदारहरुको स्थिति पहिचान कार्य (Tracing) २० जिल्लामा सम्पन्न भएको ।
- हालसम्म दुइ चरणमा रोजगार/स्वरोजगार सेवा अन्तर्गत ५४ जिल्लामा १४७१८ जना द्वन्द्वपीडित तथा निजका परिवारहरुलाई रोजगार/स्वरोजगार सेवा प्रदान गरिएको । सो कार्यक्रम **क) परिक्षण चरणमा :** पांचथर, धनकुटा, सिन्धुपाल्चोक, रौतहट, चितवन, नवलपरासी, स्याङ्गजा, रोल्पा, जुम्ला, बर्दिया, बाजुरा, कैलाली गरि जम्मा १२ जिल्लाहरु र **ख) प्रथम चरणमा थप ४२ जिल्लाहरु :** ताप्लेजुङ्ग, इलाम, झापा, मोरङ्ग, सोलुखुम्बु, ओखलढुङ्गा, खोटाङ्ग, उदयपुर, सिराहा, सप्तरी, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली,

सर्लाही, धनुषा, महोत्तरी, काभ्रे, मकवानपुर, गोरखा, धादिङ्ग, लम्जुङ्ग, तनहुं, पाल्पा, गुल्मी, अर्घाखांची, कपिलवस्तु, रुपन्देही, रुकुम, प्युठान, दाङ्ग, जाजरकोट, सल्यान, कालिकोट, दैलेख, सुर्खेत, बझाङ्ग, डोटी, अछाम, डडेल्धुरा, बेतडी, दार्चुला, कञ्चनपुर मा सम्पन्न भएको ।

- आयोजनाबाट संचालित कार्यक्रमको ११ जिल्लामा दुई चरणमा सामाजिक परीक्षण कार्य सम्पन्न ।
- आयोजनाबाट संचालित कार्यक्रमको २४ जिल्लामा दुई चरणमा Third Party Monitoring and Beneficiary Satisfaction Survey कार्य सम्पन्न ।
- मनोसामाजिक परामर्श सेवा संचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७० स्वीकृत भई उक्त कार्यको लागि अन्तर्राष्ट्रिय आप्रवासन संगठन (IOM) बाट प्राविधिक सहयोगमा Field Implementation Manual, Monitoring and Evaluation Guideline, Outreach Strategy/EOI and RFP Documents तयारी भएको ।
- व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सुदृढीकरण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।
- मन्त्रालय,आयोजना, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला बिकास समितिको कार्यालय, स्थानीय शान्ति समितिको कार्यालय एबं सम्बद्ध सरोकारवाला निकाय एबं तहाँ कार्यरत कर्मचारीको क्षमता अभिबृद्धि सम्बन्धि बिभिन्न तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया, अवलोकन भ्रमण आदि लगायतका कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएको ।

४.५. स्थानीय शान्ति समिति

बिस्तृत शान्ति सम्झौतामा अन्तरनिहित मूल्य र मान्यता लाई प्रबर्द्धन गर्न तथा स्थानिय स्तरमा शान्ति र सदभाव निर्माण गरी मेलमिलापको बातावरण कायम गर्नको लागी नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद) बाट मिति २०६४ भाद्र २ गते स्थानिय शान्ति समिति सम्बन्धी कार्यक्षेत्रगत शर्त (Term Of Reference) २०६४ स्वीकृत भएको हो।

स्थानिय शान्ति समिति मा बिभिन्न राजनीतिक दल का प्रतिनिधि बढिमा १२ जना, स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरु, नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरु तथा मानबअधिकारकर्मीहरु मध्ये बाट ४ जना, द्वन्द्व प्रभावित बिभिन्न पक्षहरुको प्रतिनिधित्व हुने गरी ४ जना, जिल्ला स्थित उद्योग बाणिज्य संघको प्रतिनिधि १ जना, माथी उल्लेख भए अनुसार समिति मा प्रतिनिधित्वको छनौट गर्दा छुट हुन गएका वा नपरेका आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, मुस्लिम लगायतका समुदायबाट २ जना गरी बढिमा जम्मा २३ जना सदस्य रहने ब्यवस्था छ । समितिले सदस्यहरु मध्ये बाट १ जना लाई आपसी सहमति मा संयोजकको रुपमा छनौट गर्नेछ । प्रत्येक ६/६ महिनामा सदस्यहरु मध्येबाट पालैपालो संयोजक को छनौट हुनेछ ।

स्थानीय तहमा शान्ति प्रवर्द्धन तथा द्वन्द्व न्यूनिकरणको लागि द्वन्द्वरत पक्षहरु बीच सम्वाद, मेलमिलाप र सहजीकरण गर्ने, राहत वितरण तथा पुनर्निर्माणको काममा सहयोग, समन्वय र अनुगमन गर्ने, सङ्क्रमणकालीन अवस्थालाई सकारात्मक सामाजिक रुपान्तरण गर्न पारस्परिक विश्वास र मेलमिलापको वातावरण बनाई स्थानीय जनताका माग, गुनासा र विवादहरु राजनीतिक र नागरिक तहबाट सम्बोधन गरी शान्ति निर्माणको काममा जिल्ला, न.पा. र गा.वि.स. तहमा गठित स्थानीय शान्ति समितिहरुबाट काम भैरहेको छ ।

- आ.व. २०७१/७२ को अन्तसम्ममा ७५ जिल्ला स्तरीय, ५५ नगर स्तरीय र करिब २५१९ गाउँ विकास समिति स्तरीय शान्ति समितिहरु गठन भई सक्रिय रुपमा क्रियाशिल रहेका छन ।
- जिल्ला स्तरीय, नगर स्तरीय र गा.वि.स. स्तरीय शान्ति समितिहरुलाई क्रमशः रु. ५ लाख, ५० हजार र २२ हजार उपलब्ध गराइने कार्यक्रमलाई आ.व. २०७२/७३ मा पनि निरन्तरता दिईएको छ । नगर र गा.वि.स. स्तरीय शान्ति समितिहरुलाई आ.व. २०६९/७० देखि मात्र उक्त रकम उपलब्ध गराउन थालिएको हो ।
- स्थानीय शान्ति समितिहरुले स्थानीय स्तरमा शान्ति तथा पुननिर्माण मन्त्रालयको सम्पर्क विन्दु (Focal Point) को रुपमा कार्य गर्दै आएका छन ।

- स्थानीय स्तरबाटै शान्ति निर्माणमा टेवा पुऱ्याइरहेका स्थानीय शान्ति समितिहरुलाई उपलब्ध गराईएको रकमबाट शान्ति प्रवर्द्धन, द्वन्द्व न्यूनिकरण, मेलमिलाप, सामाजिक सद्भाव कायम गर्ने तथा द्वन्द्वपीडितहरुका लागि राज्यको तर्फबाट उपलब्ध गराउने राहत वितरणमा सहजीकरण गर्ने, पुनर्निर्माणका कार्यहरुको अनुगमन गर्ने जस्ता कार्यहरु भैरहेको छ ।
- शान्ति समितिका पदाधिकारीहरु र सरोकार निकायका प्रतिनिधिहरुका लागि स्थानिय शान्ति समितिको काम कर्तब्य र अधिकार सम्बन्धी अभिमूखिकरण कार्यक्रम ६९ जिल्लाहरुमा संचालन गरिएको छ ।
- स्थानीय शान्ति समितिलाई सबलिकरण गरी शान्ति निर्माणमा स्थानीय सहभागिता एवं क्षमता अभिबृद्धि गराउन स्थानीय शान्ति समिति सुदृढीकरण परियोजना अन्तर्गत संवाद, मेलमिलाप र द्वन्द्व व्यवस्थापन सम्वन्धी स्थानीय शान्ति समितिका पदाधिकारी र मन्त्रालयका अधिकृत कर्मचारीहरुलाई संवाद, मेलमिलाप र द्वन्द्व व्यवस्थापन सम्वन्धी आधारभूत तालिम प्रदान गरिएको :

क्र.सं.	सहभागी जिल्ला	सहभागी संख्या	स्थान	तालिम अवधि
१	काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक	२८	धुलिखेल	२०७१ कार्तिक २३-२८
२	सुर्खेत, जाजरकोट, दैलेख	२७	सुर्खेत	२०७१ फाल्गुन २५-३०

- शान्ति संबेद्य बिकास अवधारणालाई मूल प्रबाहिकरण गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारका सबै मन्त्रालय, संबैधानिक निकाय, आयोग, सचिबालय सुरक्षा निकायहरुमा शान्ति सम्पर्क ब्यक्ति (Peace Focal Person) को ब्यवस्था गरिएको ।
- शान्ति सम्पर्क ब्यक्तिहरुको क्षमता अभिबृद्धिको लागी अभिमुखिकरण अवलोकन भ्रमण र तालिम प्रदान गरिएको ।
- स्थानीय स्तरमा शान्ति र सदभाव कायम गर्न उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गरेका देहायका स्थानीय शान्ति समितिहरुलाई अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति दिवसको उपलक्ष्यमा सम्मान पत्र प्रदान गरिएको ।
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति दिवस (२१ सेप्टेम्बर २०१५/असोज ४ २०७२) मा सम्मान पत्र प्रदान गरिएका जिल्लाहरु ईलाम, झापा, धनकुटा, उदयपुर, काठमाण्डौ, कास्की, पाल्पा, रोल्पा, सुर्खेत र कैलाली ।
- अन्तराष्ट्रिय शान्ति दिवस (२१ सेप्टेम्बर २०१४/असोज ५ २०७१) मा सम्मान पत्र प्रदान गरिएका जिल्लाहरु कैलाली, उदयपुर, रोल्पा, पर्वत, ललितपुर ।
- अन्तराष्ट्रिय शान्ति दिवस (२१ सेप्टेम्बर २०१४/असोज ४ २०७२) मा सम्मान पत्र प्रदान गरिएका जिल्लाहरु

- शान्ति समिति तथा कर्मचारीहरुको म्याद २०७३ आषाढ मसान्तसम्म थप गरिएको ।

- **४.६. द्वन्द्व प्रभावित क्षेत्र विशेष कार्यक्रम**
  विगतका द्वन्द्वका घाउहरुमा मलमपट्टी लगाउदै मेलमिलाप र आपसी सद्भावको वातावरण निर्माण गर्दै दिगो शान्ति प्रवर्ध्दनका लागि तिव्र आर्थिक विकास गर्ने कार्यलाई सहयोग पुऱ्याउन द्वन्द्वका क्रममा बढी प्रभावित भएका मध्य र सुदुर पश्चिमका जिल्लाहरुका विभिन्न स्थानहरुलाई विशेष प्राथमिकता दिई कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धि साना आयोजनाहरुलाई गाउं गाउं स्तरसम्म पुऱ्याइ स्थानीय स्तरवाटै आयोजना कार्यान्वयन गराउने यस कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

आ व ०६८/६९ देखि सुरु भएको यस कार्यक्रम संचालन गर्न मिति २०६८/८/२० मा एक निर्देशिका स्वीकृत भएको छ । यस कार्यक्रमको अनुगमन जिल्ला स्तरमा सम्बन्धित जि.वि.स., स्थानीय शान्ति समिति र जिल्ला पुननिर्माण समितिले गर्नेछ भने केन्द्रीय स्तरमा केन्द्रिय निर्देशन तथा अनुगमन समितिले गर्ने ब्यवस्था छ ।

यस कार्यक्रम अन्तरगत कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण र बजारीकरण गर्न सहयोग पुर्‍याउने कृषि उत्पादकत्व प्रवर्द्धन गर्ने भौतिक संरचनाहरुको निर्माण एवं मर्मत सम्भार सम्वन्धी आयोजनाहरु, द्वन्द्व प्रभावितहरुलाइ लक्षित गरी संचालन गरिने कृषि, पशुपालन, बागबानी, नर्सरी, जडिबुटी सम्वन्धी आयोजनाहरु, कृषि, पशुपालन लगायतका उत्पादनहरुको सहज आपुर्ती एवं भण्डारणका लागि बजार केन्द्र, स्टोरेज भवन, प्रशोधन केन्द्र लगायतका पूर्वाधारहरुको निर्माण एवं मर्मत सम्भार सम्वन्धी आयोजनाहरु र मन्त्रालयले कृषिक्षेत्रको ब्यवसायिकरण एवं बजारीकरण प्रबर्द्धन गर्न आवश्यक ठानेका अन्य भौतिक संरचना सम्बन्धी आयोजनाहरु निर्माण गरिने ब्यवस्था छ ।

यस कार्यक्रम अन्तरगत स्वीकृत आयोजनाहरु निम्नानुसार निकाय मार्फत संचालन गर्ने ब्यवस्था छ

(क) मध्य पश्चिम र सुदुर पश्चिमाञ्चल २४ जिल्ला विकास समितिका कार्यालयहरु

आ व ०७०/७१ सम्ममा यस कार्यक्रम अन्तरगत सम्पादन भएका कार्य विवरण निम्नानुसार छ

सि नं	विवरण	सम्पन्न संख्या	खर्च रु हजारमा
१	कृषि तथा पशु विकास संग सम्बन्धित आयोजनाहरु	४९३	२७४००९
	जम्मा	४९३	२७४००९

यस कार्यक्रम अन्तरगत क्रमागत रुपमा रहेका पूर्वाधारसँग सम्वन्धित आयोजनाहरुका लागि पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रममा स्थानान्तरण गरी बजेट विनियोजन भएको तथा आ व ०७२/७३ मा नयां आयोजनाका लागि बजेट विनियोजन नभएको अवस्था छ ।

४.७. शान्तिका लागि विकास कार्यक्रम

दिगो शान्ति प्रवर्द्धनार्थ स्थानीय श्रोत साधनहरुको अधिकतम परिचालन गर्दै द्वन्द्वका घाउहरुमा मल्हमपट्टी लगाउन स्थानीय स्तरको माग बमोजिम विकास निर्माणका आयोजनाहरुलाइ गाउँ गाउँ स्तर सम्म पुऱ्याउन स्थानीय स्तरका पुर्वाधार पुनर्निर्माणका कार्यहरु स्थानीय स्तर बाटै निर्माण गराउने यस कार्यक्रमको उदेश्य रहेको छ ।

आ व ०६८/६९ देखि सुरु भएको यस कार्यक्रम संचालन गर्न मिति २०६८/८/१५ मा एक निर्देशिका स्वीकृत भएको छ । यस कार्यक्रमको अनुगमन जिल्ला स्तरमा सम्बन्धित जि.वि.स., स्थानीय शान्ति समिति र जिल्ला पुननिर्माण समितिले गर्नेछ भने केन्द्रीय स्तरमा केन्द्रिय निर्देशन तथा अनुगमन समितिले गर्नेछ ।

यस कार्यक्रम अन्तरगत विद्यालय भवनहरु, सडक, बाटो, पुल पुलेसा, सेवा केन्द्र भवनहरु, सामुदायीक भवन, खानेपानी, सिचाई, ग्रामीण विद्युतिकरण, पार्क, उद्यान, वाटीका,मठ मन्दीर तथा मन्त्रालयले आवश्यक ठानेका अन्य भौतिक संरचनाहरु निर्माण हुदै आएको छ ।

यस कार्यक्रम अन्तरगत स्वीकृत आयोजनाहरु स्थानीय पुर्वाधार विकास तथा कृषिसडक विभाग मार्फत कार्यान्वयन हुदै आएका छन :

आ व ०६९/७० सम्म यस कार्यक्रम अन्तरगत माग भएका आयोजनाहरुको विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

सि नं	विवरण	सम्पन्न संख्या	खर्च रु हजारमा
१	विद्यालय भवन, बालमन्दिर	२२४५	३१५७५००
२	गा वि स भवन	२	८०००
३	सदरमुकामस्थित सरकारी कार्यालयहरु	१	५०००
४	इलाकास्तरीय सरकारी कार्यालयहरु	३४	८५०००
५	जि वि स, न पा तथा जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	१	१००
६	अन्य	१५३५	३०७००००
७	पार्क स्मारक नमुनावस्ती, प्रवेश द्वार, शालिक	५५०	११०००००
	जम्मा	**४३६८**	**७४२५६००**

आ व ०७१/७२ सम्म यस कार्यक्रम अन्तरगत सम्पादन भएका कार्य विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

सि नं	विवरण	सम्पन्न संख्या	खर्च रु हजारमा
१	विद्यालय भवन, बालमन्दिर	९९	३४६९३३
२	गा वि स भवन	०	६०८५
३	सदरमुकामस्थित सरकारी कार्यालयहरु	०	२४१५
४	इलाकास्तरीय सरकारी कार्यालयहरु	०	१९१०५
५	जि वि स, न पा तथा जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	०	१००
६	अन्य	४३	३५९२२२
७	पार्क स्मारक नमुनावस्ती, प्रवेश द्वार, शालिक	३२	१४१०७७
	जम्मा	**१७४**	**८५४९३७**

शान्तिका लागि विकास कार्यक्रमका लागि आ व ०७२/७३ मा रु ५१ करोड ५५ लाख ७९ हजार बजेट विनियोजन भएको छ ।

४.८. शिविर व्यवस्थापन

शिविर व्यवस्थापनको कार्य सम्पन्न भै मिति २०६९ माघ १ गतेबाट शिविर व्यवस्थापन कार्यालयहरु खारेज भएका ।

विस्तृत शान्ति सम्झौता पश्चात् २०६३ मंसिर देखि २०६९ चैत्र २० गतेसम्म माओवादी सेनाका लडाकुहरुको व्यवस्थापन सम्वन्धमा भएको खर्चको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

(क) शिर्षकगत कूल खर्च :

सि.नं.	विवरण	खर्च	कैफियत
१	भरणपोषण खर्च	२,७६५,६१४,९६२.००	
२	मासिक भत्ता खर्च	५,८८८,६७३,७४६.६३	
३	पूर्वाधार निर्माण खर्च	२७१,००३,०१७.००	
४	अन्य खर्च	२७३,७१०,५६७.६९	
५	मा. कृष्ण बहादुर महरा मार्फत खर्च	४६१,०६७,२००.००	
	प्रशासनिक खर्च	१३६,८१०,८०४.०९	
	जम्मा	**९,७९६,८८०,२९७.४१**	

(ख) शान्तिकोष तर्फ (भरणपोषण बाहेक आ.ब. २०६३/६४ देखि २०६९/७० सम्मको) :

सि.नं.	विवरण	खर्च	कैफियत
१	सडक	७४३,१५४,000.00	सडक विभागबाट
२	खानेपानी	३४,१४६,000.00	खानेपानी विभागबाट
३	भौतिक संरचना निर्माण	४११,0३५,000.00	भवन विभागबाट
४	स्वास्थ्य	३३१,१५0,000.00	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयबाट शिविरहरुको बाँकी बक्यौता रकम भुक्तानीका लागि ५३ लाख थप निकाशा सहित
५	विद्युत	२५,३३0,000.00	विद्युत प्राधिकरणबाट
	जम्मा	**१,५४४,८१५,000.00**	

(ग) लडाकुहरुको समायोजन तथा पुनःस्थापन तर्फ :

- माओवादी सेनाका कुल १९,६०२ लडाकुहरुमध्ये दुई चरणको प्रमाणीकरण पश्चात् १७,०५२ (१ जना मृत्यु) कायम रहेका ।

- प्रमाणीकरण भएका माओवादी सेनाका लडाकुहरु मध्ये १,४६० जना नेपाली सेनामा समायोजन भएका, ६ जना पुनःस्थापन र १५,५८५ जना स्वेच्छिक अवकाशमा गएका ।
- माओवादी लडाकु तर्फको जम्मा खर्च रु. १९,६०,०१,०८,०००।- (शिविर तर्फ रु. ११,३४,१६,९५,०००।- र विशेष समितिको सचिवालय तथा स्वेच्छिक अवकाश समेत रु. ८,२५,८४,१३,०००।-) ।

४.९. अन्य महत्वपूर्ण विविध क्रियाकलप तथा उपलब्धिहरु

(क) वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन, सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग सम्वन्धी

- वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन, सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ जारी भएको ।
- आयोगमा रहने पदाधिकारीको नाम सिफारिशका लागि पूर्व प्रधान न्यायाधिश श्री ओमभक्त श्रेष्ठको संयोजकत्वमा समिति गठन भएको ।
- समितिको सिफारिस बमोजिम आयोगहरु गठन भइ हाल क्रियाशिल रहेका ।

(ख) छात्रवृत्ति प्रदान

शिक्षा मन्त्रालय, जिल्ला शिक्षा कार्यालय मार्फत द्वन्द्व पीडित बालबालिकाहरुलाई वार्षिक रु. १० हजार देखि १६ हजारसम्म निम्नानुसार छात्रवृत्ति प्रदान भइरहेको छ ।

क्र.सं.	तह	छात्रवृत्तिको दर रु.	छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको संख्या	कूल रकम	कैफियत
१	प्रा.वि.	१०,०००	४,०३६	४०,३६०,०००	आ.व. ०६९/७० को असार मसान्त सम्मको विवरण
२	नि.मा.वि.	१२,०००	२,५१६	३०,१९२,०००	
३	मा.वि.	१४,०००	१,१०६	१५,४८४,०००	
४	उच्च मा.वि.	१६,०००	६००	९,६००,०००	
		जम्मा	**८,२५८**	**९५,६३६,०००**	

ग) सहमति/सम्झौता सम्वन्धि विवरण :

शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको स्थापनापछि सरकारी वार्ता टोली र विभिन्न पक्षहरूसँग विभिन्न मितिमा वार्ता भई सहमति कायम भएका समूहहरूको सूची यस प्रकार छ ;–

क्र.सं.	सहमति गर्ने पक्ष/समूहहरूको नाम	सहमति गरिएको मिति
१	सरकारी वार्ताटोली र निजामति कर्मचारी सम्वद्ध संस्थाहरूका प्रतिनिधिबिच भएको सहमति	२०६४।३।१०
२	सरकारी वार्ताटोली र सरकारी तथा संस्थान सवारी चालक एशोसियशन तथा राष्ट्रिय स्वतन्त्र कर्मचारी मिलन केन्द्रका वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६४।३।२७

३	सरकारी वार्ता टोली र नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ तथा आदिवासी जनजाति संयुक्त संघर्ष समिति, नेपालका प्रतिनिधिवीच भएको सहमति	२०६४।४।२२
४	सम्माननीय प्रधानमन्त्री एवं प्रमुख राजनीतिक दलका शीर्ष नेताहरुको समुपस्थितिमा सरकारी वार्ता टोली र आदिवासी जनजाति संयुक्त संघर्ष समिति नेपालको वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६९।२।९
५	नेपाल सरकार र मधेशी जनअधिकार फोरम, नेपालबीच भएको सम्झौता	२०६४।५।१३
६	नेपाल सरकार र चुरे भावर प्रदेश एकता समाज, नेपालवीच भएको सहमति	२०६४।५।२७
७	नेपाल सरकार र राष्ट्रिय वादी अधिकार संघर्ष समिति बीच भएको सहमति	२०६४।६।२८
८	नेपाल सरकार र संयुक्त लोकतान्त्रिक मधेसी मोर्चाबीच सम्पन्न सम्झौता	२०६४।११।१६
९	सात दल सम्मिलित सरकारी वार्ता समिति र संघीय गणतान्त्रिक राष्ट्रिय मोर्चा, नेपालबीच भएको सहमति	२०६४।११।१८
१०	सात दल सम्मिलित सरकारी वार्ता समिति र संघीय लिम्बुवान राज्य परिषदबीच भएको सहमति	२०६४।१२।६ २०६८।७।३०
११	सरकारी वार्ताटोली र राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज महासंघको वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६५।५।२०
१२	सरकारी वाताटोली र मधेशी भाइरस किलर्स पार्टीका वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६५।८।२६
१३	नेपाल सरकारको वार्ताटोली र संयुक्त जनतान्त्रिक तराई मुक्ति मोर्चा (कौटिल्य समूह) बीच भएको सहमति	२०६५।९।११ २०६८।७।१८ २०६८।८।८
१४	सरकारी वार्ताटोली र तराई संयुक्त जनक्रान्ती पार्टी बीच भएको सहमति	२०६५।९।१६
१५	सरकारी वार्ताटोली र जनतान्त्रिक तराई मुक्ति मोर्चा (राजन मुक्ति समूह) बीच भएको सहमति	२०६५।९।२६

१६	सरकारी वार्ताटोली र किरात जनबादी वर्कश पार्टी बीच भएको सहमति	२०६५।१०।५ २०६६।७।२८ २०६८।३।१७ २०६८।११।३० २०७०।३।१८
१७	सरकारी वार्तोटोली र लिब्रेशन टाइगर अफ तराई इल्म (एलटीटीइ) का वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६५।११।१०
१८	नेपाल सरकार र आदीवासी थारू समुदाय तथा नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघका प्रतिनिधि बीच भएको सहमति	२०६५।१२।१
१९	सरकारी वार्तोटोली र संयुक्त मुस्लिम राष्ट्रिय संघर्ष समितिका वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६५।१२।३
२०	राजनीतिक दलका शीर्ष नेताहरुको समुपस्थितिमा सरकारी वार्ता टोली र राष्ट्रिय मुस्लिम संघर्ष गठबन्धनबीच भएको सहमति	२०६९।२।७
२१	सरकारी वार्तोटोली र मधेश मुक्ति टाईगर्स बीच भएको सहमति	२०६५।१२।७
२२	सरकारी वार्तोटोली र नेपाल पिछडा वर्ग (OBC) महासंघका वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६५।१२।११ २०६६।३।७ २०६८।२।६ २०६९।१।१३
२३	सरकारी वार्तोटोली र ताम्सालीङ संयुक्त संघर्ष समिति, नेपालका वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६५।१२।२९
२४	सरकारी वार्तोटोली र अखिल तराई मुक्ति मोर्चा (संस्थापन पक्ष) बीच भएको सहमति	२०६७।१।२४ २०६८।४।२३
२५	सरकारी वार्तोटोली र क्षत्री राष्ट्रिय आन्दोलन समिति बीच भएको सहमति	२०६८।२।८
२६	सरकारी वार्ता समिति र खस क्षेत्री एकता समाज आदिवासी जनजाति बीच भएको सहमति	२०६९।१।१३
२७	नेपाल सरकारको वार्ता टोली र ब्राम्हण, खस क्षत्री, दशनामी, ठकुरी र दलित सम्मिलित संघर्ष समिति बीच भएको सहमति	२०६८।८।९

२८	सरकारी वार्ताटोली र संयुक्त जनतान्तित्रक तराई मुक्ति मोर्चा (पवन) बीच भएको सहमति	२०६८।४।२८ २०६८।९।१६
२९	नेपाल सरकारको वार्ता टोली र पूर्व जनमुक्ति सेना, नेपाल बीच भएको सहमति	२०६८।५।२
३०	सरकारी वार्ताटोली र वहिर्गमित जनमुक्ति सेना, नेपाल बीच भएको सहमति	२०६८।९।२१ २०६९।८।२६
३१	सरकारी वार्ताटोली र संयुक्त जनतान्त्रिक तराई मुक्ति मोर्चा (आजाद) बीच भएको सहमति	२०६८।५।२ २०६८।९।२८
३२	सरकारी वार्ताटोली र संयुक्त राजनीतिक दलित संघर्ष समिति तथा दलित सभासद् मञ्च बीच भएको सहमति	२०६८।९।१४
३३	सरकारी वार्ता टोली र संयुक्त राजनीतिक दलित संघर्ष समितिबीच भएको सहमति	२०६९।२।१३
३४	सरकारी वार्ताटोली र अखिल तराई मुक्ति मोर्चा (जयकृष्ण गोईत समूह) बीच भएको सहमति	२०६८।१०।७
३५	सरकारी वार्ताटोली र जनतान्त्रिक तराई मधेश मुक्ति पार्टी (भगत सिंह) बीच भएको सहमति	२०६८।११।१३ २०६९।४।२०
३६	सरकारी वार्ताटोली र जनतान्त्रिक मधेश तराई मुक्ति मोर्चा (झवर साह, प्रताप) बीच भएको सहमति	२०६८।११।२१
३७	सरकारी वार्ताटोली र संयुक्त क्रान्तिकारी तराई मधेस मुक्ति मोर्चा बीच भएको सहमति	२०६९।१।६
३८	सरकारी वार्ताटोली एवं नेपाल डिफेन्स आर्मीका वार्ताटोलीका प्रतिनिधिहरुसँग भएको सहमति	२०६८।५।२७
३९	सरकारी वार्ता समिति र फैजान अहमद-संघर्ष समितिको वार्ता टोली बीच भएको सहमति	२०६८।८।१८
४०	सरकारी वार्ता समिति र नेपाल दशनामी सन्यासी राष्ट्रिय संघर्ष समितिका प्रतिनिधिहरुबीच भएका सहमति	२०६८।१२।२७
४१	सरकारी वार्ता समिति र राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी जनआन्दोलन परिचालन समितिबीच भएको सहमति	२०६९।१।३
४२	अखण्ड सुदुर पश्चिम संघर्ष समिति	२०६९।२।१

४३	समाननीय प्रधानमन्त्रीज्यू र प्रमुख राजनितिक दलहरुका शीर्ष नेताहरुको उपस्थितमा सरकारी बार्ताटोली र राष्ट्रिय अखण्डता र जातीय सद्भावकालागि संयुक्त संर्घर्ष समिति बीच भएको सहमति	२०६९।२।४
४४	नेपाल सरकारको वार्ता टोली र थारु संयुक्त संघर्ष समिति, नेपाल बीच भएको सहमति	२०६९।२।१०
४५	सरकारी वार्ता टोली र मिथिला राज्य संघर्ष समिति बीच भएको सहमति	२०६९।२।१२
४६	सरकारी वार्ता टोली र राष्ट्रिय खीष्टियन महासंघ, नेपाल बीच भएको सहमति	२०६९।२।१३
४७	सरकारी वार्ता टोली र संयुक्त लोकतान्त्रिक थारु मोर्चा बीच भएको सहमति	२०६९।२।१३
४८	सरकारी वार्ता टोली र कर्णाली स्वायत्त प्रदेश संघर्ष समितिबीच भएको सहमति	२०६९।२।१३
४९	सरकारी वार्ता टोली एवं रानाथारु संयुक्त संघर्ष समितिबीच भएको सहमति	२०६९।२।१४
५०	सरकारी वार्ता टोली एवं संखुवासभा एकता संघर्ष समिति/सिङ्गो संखुवासभा जिल्ला सरोकार समितिबीच भएको सहमति	२०६९।२।१४
५१	सरकारी वार्ता टोली एवं संयुक्त मधेशी विद्यार्थी मोर्चा र नेपाल आदिवासी जनजाति विद्यार्थी महासंघबीच भएको सहमति	२०६९।२।१४
५२	मा. शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्री एवं खम्बुवान मुक्ति मोर्चा (संयुक्त)को वार्ताटोलीबीच भएको सहमति	२०६९।४।२०
५३	मा. शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्री र तराई जनतान्त्रिक पार्टी, मधेश (विरेन्द्र साह - क्रान्ति) को वार्ता टोलीबिच भएको सहमति	२०६९।६।२२
५४	मा.शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्री र तराई कोवरा (शिवा समूह) को वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६९।६।२२
५५	मा. शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्री तथा माओवादी कम्युनिष्ट केन्द्र, नेपालको वार्ता टोलीबीच भएको सहमति	२०६९।७२
५६	सरकारी वार्ताटोली र जनतान्त्रिक तराईमुक्ति मोर्चा (पृथ्वी समूह) विच भएको सहमति	२०७०।१।१९
५७	सरकारी वार्ताटोली र संयुक्त जातीय मुक्ति मोर्चाबीच भएको सहमति	२०७०।३।४

(घ) शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको क्षमता विकास इकाई सम्वन्धी

परिचय

शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयले २०६८ फाल्गुण (सन् २०१२, फेब्रुअरी) मा क्षमता विकास रणनीति तर्जुमा गरी प्रशासन, योजना तथा बैदेशिक सहयोग समन्वय महाशाखाको सहसचिवको संयोजकत्वमा क्षमता विकास एकाई गठन गरी सो रणनीतिको कार्यान्वयन थालेको थियो । मन्त्रालय र दातृ निकाय समेतको प्रतिनिधित्व रहेको यस एकाईले शान्ति कोषको टि.सि. पूलबाट कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत भए अनुसार क्षमता विकास कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै आएको छ ।

मुख्य उद्देश्य

यस एकाईको मुख्य उद्देश्य क्षमता विकास रणनीति अनुसार क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरी शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको शान्ति व्यवस्थापनको कार्य प्रभावकारी बनाउनु रहेको छ ।

लाभान्वित समूह

शान्ति कोष सचिवालय लगायत शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयका करिब १०० जना कर्मचारीहरु ।

मुख्य उपलब्धि

संस्थागत, संगठनात्मक, कर्मचारी र संगठन संस्कार तथा वातावरण गरी चार पिलारमा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन भइरहेका छन् जसले मन्त्रालयका कर्मचारीहरुमा व्यवस्थापन सीप, नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा, समूहगत कार्य संस्कारको विकास र कार्य वातावरणमा सुधार जस्ता क्षेत्रमा क्षमता विकास गरिरहेको छ । यस अन्तरगत भएको केही महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु यहाँ उल्लेख गरिएका छन्:-

क) मन्त्रालयको रणनीति तर्जुमा: मन्त्रालयको पाँच बर्षे मसौदा रणनीति तयार भइसकेको र अन्तिम रुप दिने कार्य भइरहेको छ

ख) इन्डक्सन कार्यक्रम: मन्त्रालयका सबै कर्मचारीहरुलाई इन्डक्सन तालिम प्रदान गर्ने ध्येयले अहिलेसम्म ६ पटकमा ९८ जनालाई सो तालिम दिइसकिएको छ ।

ग) तालिम: मन्त्रालयको लागि तालिम आवश्यकता पहिचान अध्ययन गरी शान्ति व्यवस्थापन, नेतृत्व सीप र समूह गतिशिलता, द्वन्द्व रुपान्तरण तथा शान्ति निर्माण जस्ता विषयमा अहिलेसम्म ७ पटकमा ११५ जना कर्मचारीलाई विभिन्न तालिम निकाय मार्फत तालिम दिइ सकिएको छ ।

घ) राष्ट्रिय अवलोकन: मन्त्रालयका कर्मचारीका लागि स्थानीय शान्ति पहलका बारेमा व्यावहारिक अध्ययन गराउने ध्येयले ६ पटकमा १४ जिल्ला समेट्ने गरी ८९ जना कर्मचारीलाई राष्ट्रिय कार्यक्रममा सहभागी गराइएको छ ।

ङ) अन्तरराष्ट्रिय अवलोकन: द्वन्द्व रुपान्तरण, शान्ति प्रक्रिया र संक्रमणकालीन न्यायका विषयमा अन्तरराष्ट्रिय अनुभव र ज्ञान हासिल गर्न आयोजना गरिएको अन्तरराष्ट्रिय अवलोकन कार्यक्रम थाइल्याण्ड, लाओस, क्याम्बोडिया, श्रीलंका र फिलिपिन्समा समेत ५ समूहमा ६४ जना कर्मचारी सहभागी भएका थिए ।

च) शान्ति सम्पर्क बिन्दुको व्यवस्था: शान्ति संवेद्य विकास अवधारणालाई विकास कार्यक्रमहरुमा मूलप्रवाहिकरण गर्न संजाल निर्माण गर्ने ध्येयले सबै मन्त्रालय र केन्द्रीय निकायहरुमा शान्ति सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्था गरी उनीहरुको कार्यादेश (TOR) तयार, अनुशिक्षण कार्यक्रम, राष्ट्रिय अवलोकन कार्यक्रम र द्वन्द्व रुपान्तरण तथा शान्ति निर्माण विषयमा तालिम आयोजना गरिएको थियो । दुई समूहमा संचालित तालिम कार्यक्रममा २९ जना शान्ति सम्पर्क व्यक्ति र २८ जना मन्त्रालयका

कर्मचारी गरी जम्मा ५७ जना सहभागी भएका थिए भने राष्ट्रिय अवलोकन कार्यक्रममा तीन समूहमा ६ जिल्लामा २९ जना शान्ति सम्पर्क व्यक्तिहरु सहभागी भएका थिए ।

ज) **अन्य कार्यक्रम:** यस क्षमता विकास कार्यक्रम अन्तरगत मन्त्रालयको भौतिक कार्य वातावरणमा सुधार, कर्मचारीहरुका लागि रिट्रिट कार्यक्रम, अध्ययन अवलोकनबाट सिकेका कुराहरु आदान प्रदान गर्ने उद्देश्यले सहभागीहरु वीच अनुभव साटासाट, कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीको सम्भाव्यता अध्ययन जस्ता कार्यक्रमहरु पनि संचालन गरिँदै आएको छ ।

५. शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयबाट कार्यान्वयन भईरहेका र कार्यान्वयन प्रक्रियामा रहेका नीति, निर्देशिकाहरु, मापदण्ड, कार्यविधि र कार्ययोजनाहरु देहाय बमोजिम छन् :-

१. बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन, सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१
२. आन्तरिक रुपमा विस्थापित व्यक्तिसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, २०६३
३. द्वन्द्वका कारण विस्थापित व्यक्ति तथा परिवारलाई राहत सुविधा प्रदान गर्ने निर्देशिका, २०६३
४. शान्ति कोष संचालन (कार्यविधि) नियमावली, २०६५
५. मृतकका हकदारलाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने (प्रथम संशोधन) निर्देशिका, २०६८
६. वेपत्ता पारिएका व्यक्तिका हकदारलाई राहत प्रदान गर्ने (प्रथम संशोधन) निर्देशिका, २०६८
७. स्थानीय शान्ति समितिका कार्यक्षेत्रगत शर्तहरु (Terms of Reference)
८. द्वन्द्वबाट क्षति भएका भौतिक पूर्वाधारहरुको पुनर्निर्माण/पुनर्स्थापना तथा शान्तिका लागि विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०६५
९. नागरिक राहत, क्षतिपूर्ति तथा आर्थिक सहायता सम्बन्धी (प्रथम संशोधन) कार्यविधि, २०६८
१०. स्थानीय शान्ति समिति निर्देशिका, २०६६
११. सशस्त्र द्वन्द्वका क्रममा पीडित भएका व्यक्तिलाई रोजगार/स्वरोजगार सेवा संचालन गर्ने निर्देशिका, २०६७
१२. माओवादी सेनाका लडाकुहरुको रेखदेख, नियन्त्रण, निर्देशन प्रक्रिया र आचारसंहिता सम्बन्धी निर्देशिका, २०६७
१३. माओवादी सेनाका लडाकुहरुको पुनर्स्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०६८
१४. माओवादी सेनाका गर्भवती तथा पाँच वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिका भएका महिला लडाकुहरुको लागि विशेष सुविधा प्रदान गर्ने निर्देशिका, २०६८
१५. शान्तिको लागि विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०६८
१६. द्वन्द्व प्रभावित क्षेत्र विशेष कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०६८
१७. माओवादी सेनाका घाइते अपाङ्ग लडाकुहरु, सशस्त्र द्वन्द्व, ऐतिहासिक जनआन्दोलन र मधेश आन्दोलनका घाइते अपाङ्गहरुका लागि पुनर्स्थापन एवं हेरचाह निर्देशिका, २०६८
१८. आमा बाबु गुमाएका बालबालिका पुन:स्थापन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि,२०६८
१९. राजनीतिक द्वन्द्वको क्रममा मृत्युवरण गरेका वा वेपत्ता पारिएका व्यक्ति तथा परिवारलाई प्रदान गरिने परिचय पत्र निर्देशिका २०६९
२०. मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७०
२१. स्थानीय स्तरका शान्ति समितिको कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७०

(यस मन्त्रालयबाट नियमित रुपमा प्रकाशित हुने शान्ति पत्रिका वर्ष ६ अङ्क ६ २०७२ असार **महिनामा प्रकाशित (निर्देशिकाहरुको संगालो) मा नीति, मापदण्ड, कार्यविधि समेत समावेश भएको ।**

६. शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयको महाशाखा/शाखाको सम्पर्क नम्वर

महाशाखा/शाखा/इकाईको नाम	अफिस	फ्याक्स
माननीय मन्त्रीज्यूको कार्य कक्ष	४२११०८९ ४२०००८९	४२११५५४
सचिवज्यूको कार्य कक्ष	४२१११८९	४२१११८६
द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखा	४२१११७९	
द्वन्द्व विश्लेषण तथा नीति निर्माण शाखा	४२१११८७	
शान्ति प्रक्रिया समन्वय तथा अनुगमन शाखा	४२१११८४	
बारुदी सुरुङ व्यवस्थापन शाखा	४२०००७६	
प्रशासन, योजना तथा वैदेशिक सहयोग समन्वय महाशाखा	४२१११७२	
प्रशासन शाखा	४२११५५०	
योजना तथा कार्यक्रम समन्वय शाखा	४२०००२३	
स्टोर शाखा	४२००००५	
आर्थिक प्रशासन शाखा	४२११०९०	
बैदेशिक सहयोग समन्वय शाखा	४२११५५२	
अनुगमन तथा मुल्यांकन शाखा	४२१११७०	
पूर्वाधार पुनर्निर्माण महाशाखा	४२१११७६	
भौतिक पूर्वाधार पुनर्निमाण शाखा	४२१११७६	
सामाजिक पूर्वाधार पुनर्निर्माण शाखा		
राहत तथा पुनःस्थापन महाशाखा	४२११०९३	
पुनःस्थापन शाखा	४२१११८३	
राहत तथा तथ्याङ्क शाखा	४२१११८५	
कानून तथा सञ्चार महाशाखा	४२१११७८	
कानून तथा मानव अधिकार शाखा	४२१११८२	
सूचना, सञ्चार तथा जनसम्पर्क शाखा	४२११०९७	

शान्ति संयन्त्र समन्वय महाशाखा	४२०००८३	४२०००२२
आयोग समिति समन्वय शाखा		
स्थानीय शान्ति समिति समन्वय शाखा	४२११५५३	
राहत तथा पुनःस्थापन इकाई, बबरमहल	४२१६८२६	
द्वन्द्वोत्तर शान्ति तथा पुनर्निर्माण परियोजना	४२२३८०३	
शान्ति कोषको सचिवालय	४२२३९९३	
शान्ति प्रकृया सहयोग आयोजना	४२१११७६	४२०००२०

प्रस्तुत विवरण मन्त्रालयको वेवसाइट www.peace.gov.np मा पनि हेर्न सकिने छ।

शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय सिंहदरवार काठमाडौं फोन न. ४२११११८९, ४२११०८९

फ्याक्स ४२१११८६ इमेल info@peace.gov.np वेवसाइट www.peace.gov.np
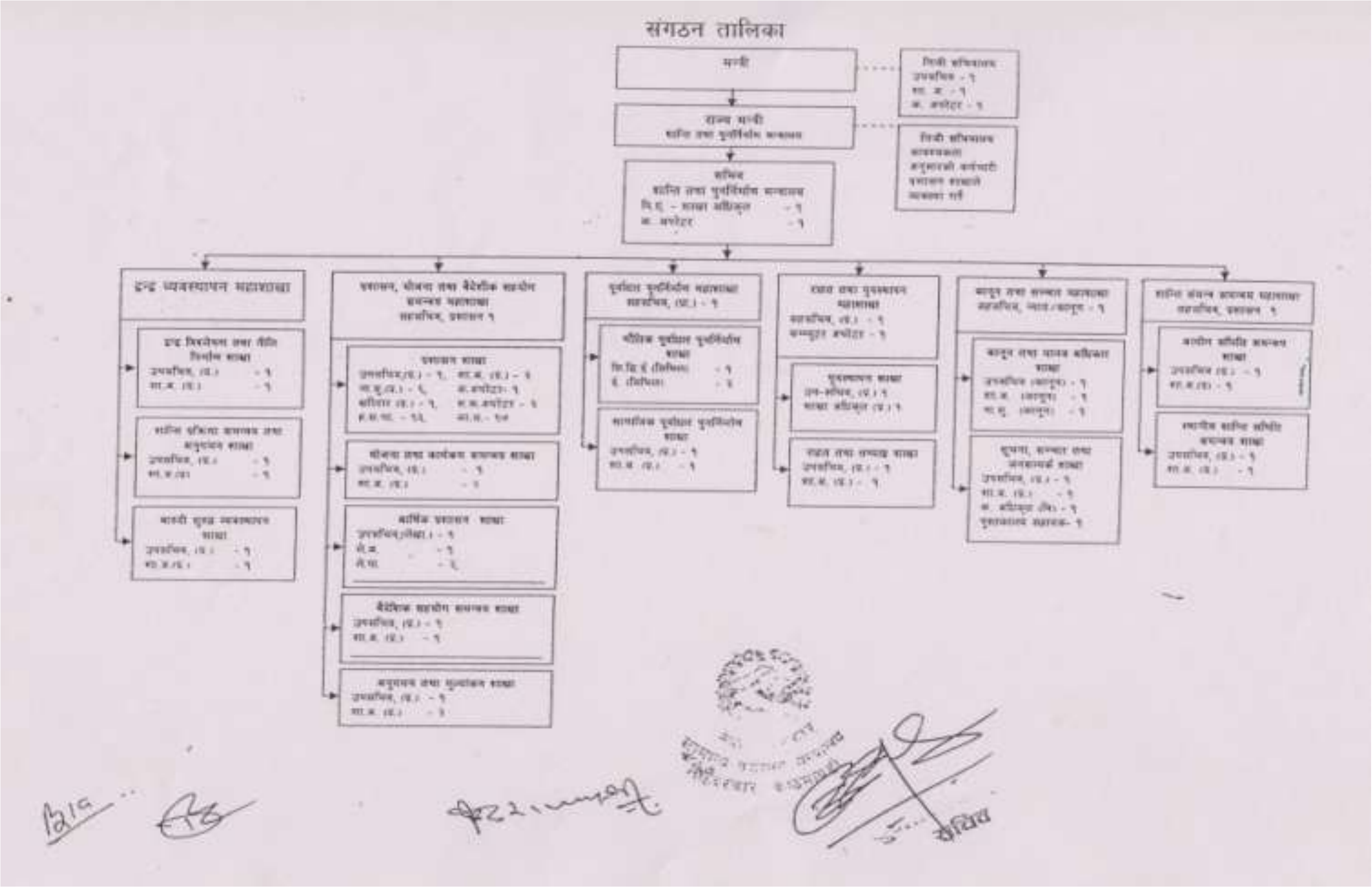
अनिसुची १